

(περίληψη του ιστορικού και η έκδήλωση της 27ης Ιανουαρίου 2024)

α. Εισαγωγικά για την Έκπαίδευση στην Παιονία

Η ελληνική εκπαίδευση στη Γουμένισσα και την έπαρχία της έχει τις ρίζες της βαθιά στους περασμένους αιώνες. Δεν χάθηκαν στά χρόνια της μακραίωνης σκλαβιάς και από τά μέσα του 19ου αιώνα αναζωογονήθηκαν μέ τή δημιουργία αξιόλογων σχολικῶν ὑποδομῶν. Συμπαραστάτης καί συνδρομητής τῆς προσπάθειας ἦταν ἡ Ἐκκλησιαστική Ἀρχή τῶν Ὁρθοδόξων, στή δικαιοδοσία τῆς ὁποίας ὑπάγονταν ἡ ὀργάνωση καί ἡ λειτουργία τῶν χριστιανικῶν σχολείων. Δέν ὑστέρησε ἠθική καί ὑλική στήριξη τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ἡ λειτουργία Φιλεκπαιδευτικῶν Ἀδελφοτήτων ἀπό τό 1874 στή Γουμένισσα καί τή Γρίβα καί ἡ δημιουργία μεγάλων σχολικῶν μονάδων στίς κοινότητες αὐτές, παρόμοιες τῶν ὁποίων τότε ὑπῆρχαν σέ λίγες πόλεις καί κωμοπόλεις τῆς Μακεδονίας.

Στούς ἄλλους οἰκισμούς τῆς ἴδιας ἐπαρχίας οἱ σχετικές προσπάθειες ἀπέδωσαν καρπούς. Τή δεκαετία τοῦ 1880 σχεδόν σέ ὅλα τά χωριά λειτουργοῦσαν ἐλληνικά σχολεῖα. Οἱ ἐκπαιδευτικοί πού ἐργάστηκαν μέχρι τήν ἀπελευθέρωση τοῦ 1912 ἦταν πολλοί. Μερικοί θυσιάστηκαν κατά τόν Μακεδονικό Ἀγῶνα, ἡ προσφορά δέ ὅλων τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἦταν σημαντική γιά τήν ἐλληνική ἐθνική ὑπόθεση.

Μετά τήν ἀπελευθέρωση τό 1912, τό 1913, ιδρύθηκε Γραφεῖο Ἐκπαίδευσης Γουμενίσσης. Αὐτό τό 1925 συγχωνεύθηκε στό Γραφεῖο Ἐκπαίδευσης Γιαννιτσῶν καί ἐπανιδρύθηκε τό 1940 ὡς Ἐπιθεώρησις Πρωτοβαθμίου Ἐκπαιδευσεως Παιονίας μέ ἔδρα καί πάλι τή Γουμένισσα.

Οἱ ἐκπαιδευτικοί τῆς ἐπαρχίας Γουμενίσσης πού ἀπό τό 1925 εἶναι γνωστή μέ τό ὄνομα Παιονία, ὀργανώθηκαν ἀρχικά στόν Παμμακεδονικό Σύνδεσμο Ἑλλήνων Διδασκάλων πού ιδρύθηκε τό 1914 στή Θεσσαλονίκη.

Ἡ Ἐκπαιδευτική Περιφέρεια Παιονίας μέ ἔδρα τή Γουμένισσα, ἀλλά καί μέ ἄλλες ἐπωνυμίες κατά καιρούς, λειτούργησε μέχρι τό 2011, ὅποτε καταργήθηκε. Πέρασε στήν ἱστορία. Ἐμεινε καί λειτουργεῖ ὁ Σύλλογος Ἐκπαιδευτικῶν Πρωτοβάθμιας Ἐκπαίδευσης Παιονίας, ὁ ὁποῖος καί μετά τή συμπλήρωση ἱστορίας ἑκατό χρόνων συνεχίζει τό ἔργο του.

β. Ὁ Σύλλογος Ἐκπαιδευτικῶν ΠΕ Παιονίας

Τό 1920 οἱ δάσκαλοι τῆς Γουμένισσας καί τῶν περιχώρων τῆς ἀποφάσισαν νά ιδρύσουν δικό τους σωματεῖο. Στίς 9 Μαΐου τοῦ ἴδιου ἔτους συγκεντρώθηκαν γιά τόν σκοπό αὐτόν στήν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τοῦ ἱστορικοῦ διδακτηρίου Γουμένισσας μετά ἀπό πρόσκληση πού ὑπέγραφαν οἱ συνάδελφοί τους Κ. Παπαδημητρίου καί Ι. Ταλαγάνης. Εἰσήγηση γιά τήν ἀναγκαιότητα ἱδρύσεως τοῦ σωματείου, τούς σκοπούς του καί ὅ,τι σχετικό προβλέπονταν ἀπό τόν Νόμο ἔκανε ὁ Κ. Παπαδημητρίου παρουσιάζοντας καί σχέδιο καταστατικοῦ. Ἀκολούθησε συζήτηση καί ψηφοφορία, στήν ὁποία συμμετεῖχαν δεκαεννέα δάσκαλοι καί νηπιαγωγοί τῆς περιοχῆς. Ἐξέλεξαν προσωρινή διοικοῦσα ἐπιτροπή πού ἀποτελοῦνταν ἀπό τούς : Κ. Παπαδημητρίου, Ι. Ταλαγάνη, Ἀλ. Σάββα, Ζ. Βαφοπούλου, Μ. Μύρτσου. Συντάχθηκε σχετικό πρακτικό μέ ἀα πρωτοκόλλου 1 καί ἡμερομηνία 9 Μαΐου 1920.

Οί εκπαιδευτικοί πού προαναφέρθηκαν ύπηρετοῦσαν στά σχολεῖα τῆς Γουμένισσας. Πληροφορίες καί ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα ἔχουμε γιά τή ζωή καί τή δράση τῶν τριῶν. Τοῦ Ἰωάννη Ταλαγάνη, τῆς Ζωῆς Βαφοπούλου, καί τοῦ Ἀλέξανδρο Σάββα καί εἶναι πολύ ἐνδιαφέροντα, διότι εἶχαν σχέση μέ τήν κοινωνική καί πνευματική προσφορά τους.

Ἀντίγραφα τοῦ πρακτικοῦ τῆς γενικῆς συνελεύσεως, τοῦ καταστατικοῦ, κατάλογος ὅσων συμμετεῖχαν, ὅπως καί τῆς προσωρινῆς διοίκησης καί αἴτηση μέ ἡμερομηνία 12 Μαΐου 1920 ὑποβλήθηκαν στό Πρωτοδικεῖο Θεσσαλονίκης. "Τό καταστατικόν τοῦ ἐν Γουμένισσῃ Διδασκαλικοῦ Συλλόγου", χειρόγραφο καλλιγραφημένο κείμενο, ἀποτελοῦνταν ἀπό δεκαεπτά σύντομα μάλιστα περιεκτικά σέ νοήματα ἄρθρα. Στό πρῶτο ἀναφέρονταν ἡ ἐπωνυμία καί ἡ ἔδρα τοῦ Συλλόγου. Στό δεύτερο ὁ σκοπός του "... βελτίωσις τῆς θέσεως τῶν λειτουργῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ Πολιτείᾳ καί κοινωνίᾳ διά τῆς εἰσηγήσεως τῶν καταλλήλων πρὸς τοῦτο νομοθετημάτων κι ἀμοιβαία ἀγωγή αὐτῶν καί πᾶν ὅτι ἀποβλέπει εἰς τήν πρόοδο τῆς ἐκπαιδεύσεως καί τῶν λειτουργῶν αὐτῆς". Ὁ σκοπός θά ἐπιτυγχάνονταν μέ δημοσιεύματα σέ ἐφημερίδες, ψηφίσματα, συνεργασία μέ ἄλλους συλλόγους καί μέ κάθε ἄλλο μέσον, " ... ὅπερ ἤθελεν θεωρηθῇ χρήσιμον πρὸς τόν σκοπόν αὐτόν" (ἀρθ. 3).

Μέλη ἐγγράφονταν οἱ δάσκαλοι καί οἱ νηπιαγωγοί τῆς ἐπαρχίας Γουμένισσης ἔχοντας τήν ὑποχρέωση νά καταβάλλουν ἐτήσια συνδρομή δέκα δραχμῶν (ἀρθ. 4). Τό διοικητικό συμβούλιο ἦταν πενταμελές (πρόεδρος, ἀντιπρόεδρος, γραμματέας, ταμίας, μέλος), συγκροτούμενο ὑποχρεωτικά ἀπό τρεῖς ἄνδρες, δύο γυναῖκες καί ἀναπληρωματικά μέλη προερχόμενα ἀπό ἐνιαῖο ψηφοδέλτιο πού καταρτίζονταν πρὶν τίς ἐκλογές. Οἱ ὑπηρετοῦντες μακριά ἀπό τήν ἔδρα τοῦ Συλλόγου μπορούσαν νά ψηφίσουν ταχυδρομικά. Σύντομα καί μέ σαφήνεια ὀρίζονταν τά καθήκοντα τῶν μελῶν τοῦ ΔΣ καί εἶναι ἐντυπωσιακή ἡ πρόβλεψη: Νά πραγματοποιοῦνται τρεῖς γενικές συνελεύσεις κατά τή διάρκεια τοῦ διδακτικοῦ ἔτους καί μάλιστα κατά τίς διακοπές τῶν Χριστουγέννων, τοῦ Πάσχα καί τοῦ θέρους.

Ἡ λογοδοσία τοῦ ΔΣ πραγματοποιοῦνταν τήν πρώτη Κυριακή ἐκάστου Ἰανουαρίου στήν πρώτη ΓΣ. Σέ περίπτωση διάλυσης τοῦ Συλλόγου τά περιουσιακά του στοιχεῖα θά περιέρχονταν σέ ἓνα ἀπό τά σχολεῖα τῆς ἐπαρχίας Γουμένισσης.

Τά ἰδρυτικά μέλη τοῦ Συλλόγου, ὅπως προαναφέρθηκε, ἦταν δεκαεννέα: Δέκα δημοδιδάσκαλοι, ἀπό τρεῖς δημοδιδασκάλισσες, ὑποδιδάσκαλοι καί νηπιαγωγοί. Γιά τήν ἱστορία ἀναφέρουμε τά ὀνόματά τους: Κ. Παπαδημητρίου, Ι. Ταλαγάνης, Α. Σάββας, Ν. Τσιπλάκης, Δ. Φλέγγας, Χ. Πechλιβάνης (ἀπό Γουμένισσα), Δ. Παπαχρήστου, Δ. Σλιουπκίδης (Γουμένισσα), Ι. Παπατριανταφύλλου, Χ. Παρασκευόπουλος, Χ. Παπαρίδης (Ἀξιούπολη), Σ. Παπανικολάου, Μ. Μύρτσου (Στρώμνιτσα), Ζ. Βαφοπούλου (Γευγελή), Α. Παναγιωτοπούλου, Α. Ἰντου (Γουμένισσα), Γ. Μοσχοπούλου, Ε. Ἀσμενιάδου, Α. Σίδερης.

Δύο χρόνια μετά, τό 1922, ἰδρύθηκε ἡ Διδασκαλική Ὁμοσπονδία Ἑλλάδος (ΔΟΕ), δευτεροβάθμιο συνδικαλιστικό ὄργανο, στό ὁποῖο ἄμεσα ἐντάχθηκε ὁ Σύλλογος Διδασκάλων Γουμένισσης καί περιχώρων.

Στόν αιώνα πού πέρασε ό Σύλλογος έπανειλημμένα τροποποίησε τό καταστατικό του καί έλαβε διάφορες έπωνυμίες, ανάλογα μέ τίς απαιτήσεις των καιρών καί τίς αλλαγές πού έπέρχονταν στην Έκπαίδευση από τό έκάστοτε Υπουργείο Παιδείας.

Ό Σύλλογος λειτούργησε μέ τίς έπωνυμίες:

Σύλλογος Δημοδιδασκάλων Γουμενίσσης – 1928.

Έθνικός Σύλλογος Διδασκάλων καί Νηπιαγωγών Παιονίας – 1949, 1953 καί 1973.

Διδασκαλικός Σύλλογος Παιονίας – 1982.

Σύλλογος Δασκάλων καί Νηπιαγωγών Παιονίας – 1984 καί 1993.

Σύλλογος Έκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Έκπαίδευσης Παιονίας – 2002.

Τό καταστατικό αυτό ισχύει ως σήμερα (2024).

Τόν Σύλλογο τόν υπηρέτησαν μέσα από τά Διοικητικά του Συμβούλια αλλά καί ως άπλά μέλη πολλοί Έκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Έκπαίδευσης της παλαιάς Υποδιοίκησης, μετέπειτα Έπαρχίας Γουμενίσσης, στή συνέχεια Έπαρχίας Παιονίας καί από τό 2011 του Δήμου Παιονίας.

Η δράση του Συλλόγου δέν περιορίστηκε στά συνδικαλιστικά πλαίσια. Έπεκτάθηκε σέ πολλούς τομείς της εκπαιδευτικής καί κοινωνικής ζωής του τόπου. Λειτούργησε καί λειτουργεί Γραφείο, συνέβαλε στην ενημέρωση, επιμόρφωση καί ψυχαγωγία των εκπαιδευτικών. Λειτούργησε ταμείο αλληλοβοήθειας, τράπεζα αίματος, εξέδωσε έφημερίδα, συνέβαλλε στην έκδοση πονημάτων πού έχουν σχέση μέ την ιστορία της Έκπαίδευσης στην περιοχή καί τόν νομό. Διοργάνωσε ψυχαγωγικές εκδηλώσεις, τίμησε καί τιμᾷ τά απερχόμενα από την Υπηρεσία μέλη του.

Τό 2020 ό Σύλλογος συμπλήρωσε 100 χρόνια λειτουργίας καί δράσης. Υπό την προεδρία του Ιωάννη Τουλγαρίδη (2017-2021), προέδρου καί της περιόδου 2022-2024, είχε προγραμματίσει σειρά εκδηλώσεων για τά εκατό (100) χρόνια λειτουργίας του. Τό πρόγραμμα περιελάμβανε όμιλίες, εκθέσεις ιστορικών φωτογραφιών, δραστηριότητες των σχολείων, εκδόσεις ενημερωτικών φυλλαδίων καί άλλων. Λόγω της πανδημίας όλα ματαιώθηκαν.

γ. Η εκδήλωση ή για τά 100 χρόνια του Συλλόγου (27.01.2024)

Η εκδήλωση, μετά την αναβολή του 2020 λόγω πανδημίας, πραγματοποιήθηκε τό Σάββατο 27 Ιανουαρίου 2024, μέ ώρα έναρξης 18.00, επ' ευκαιρία της έορτής των Τριών Ίεραρχών καί των Έλληνικών Γραμμάτων στο Πνευματικό Κέντρο Γουμενίσσης. Χαιρετισμό απηύθυναν ό Μητροπολίτης Δημήτριος, ό Αντιδήμαρχος Αθ. Τζοϋρτζος, ό Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Έκπαίδευσης Ν. Κιλκίς Σ. Μαρκάδας, οί αίρετοί της ΠΕ Ν. Κιλκίς Ι. Καραίτης, Αρ. Παπαδόπουλος καί ή Σχ. Σύμβουλος ΦΑ Αϊκ. Κούπανη. Αναγνώστηκε χαιρετισμός του Βουλευτή Ν. Κιλκίς Στ. Παραστατίδη.

Στην προσφορά καί τό έργο των Τριών Ίεραρχών αναφέρθηκε μέ σύντομη καί περιεκτικού περιεχομένου όμιλία ή Δασκάλα καί μέλος του ΔΣ Τριανταφυλλιά Δουλκερίδου. Για τό παρόν καί τό μέλλον του ίδιου φορέα μίλησε ό Πρόεδρος του Ιωάννης Τουλγαρίδης. Ακολούθησε ή απόδοση τιμής στη Νηπιαγωγό Έλ. Άβραμίδου καί τη Δασκάλα Μαρία Γούλα πού άφυπηρέτησαν. Την εκατοντάχρονη πορεία καί ιστορία του Συλλόγου παρουσίασε μέ προβολή

ιστορικῶν τεκμηρίων καί φωτογραφικοῦ ὑλικοῦ ὁ συνταξιούχος δάσκαλος καί τ. Σχ. Σύμβουλος Χρήστος Ἰντος.

Τήν ἐκδήλωση ἔκλεισε ἡ Χορωδία τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου "ΟΙ ΠΑΙΟΝΕΣ" μέ τό τροπάριο τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καί ἐξαιρετική ἐρμηνεία τραγουδιῶν ὑπό τή διεύθυνση τοῦ μουσικοδιδασκάλου καί ἱεροψάλτη Ἀθ. Κάππα.

Ἐκτός τῶν ὅσων προαναφέρθηκαν τήν ἐκδήλωση παρακολούθησαν Ἱερεῖς καί Διάκονοι τῆς Μητροπόλεως Γουμενίσσης, ὁ Πρόεδρος τῆς τοπικῆς Κοινότητος Βασ. Καραδολάμης, ὁ Ἀντιδήμαρχος Χρ. Δουλκερίδης, ὁ Δημοτικός Σύμβουλος Τάσ. Βασιλακάκης, οἱ Κοινοτικοί Σύμβουλοι Ἐλ. Τζιούνη, Ρήγ. Κούπανης, Πόλ. Παντσίδης (Πολυπέτρου), ὁ Πρόεδρος τῆς Σχολικῆς Ἐπιτροπῆς ΠΕ Δήμου Παιονίας καί τ. Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Β. Βαϊτσίδης, ἐκπρόσωποι τοῦ Συλλόγου ΠΕ Γιαννιτσῶν μέ ἐπί κεφαλῆς τόν πρόεδρο Ἡλ. Διαμαντόπουλο, ὁ τ. Προϊστάμενος ΠΕ Ν. Κιλκίς Κων. Ραμπίδης, ἐκπρόσωποι Συλλόγων, Φορέων καί Ὑπηρεσιῶν, Διευθυντές Σχολικῶν Μονάδων, ἐν ἐνεργείᾳ καί συνταξιούχοι Ἑκπαιδευτικοί, πολῖτες τῆς κωμόπολης καί τῆς Παιονίας. Τήν παρουσίαση ἔκανε τό μέλος τοῦ ΔΣ Εὐφροσύνη Σανίδα πού μέ τό μέλος Κατερίνα Πατσιαβούρα καί ἐκπαιδευτικούς τῆς περιοχῆς εἶχαν τήν ὅλη ἐπιμέλεια καί ὀργάνωση.

Χρήστος Π. Ἰντος

† Ὁ Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως & Πολυκάστρου Δημήτριος